

ЗАКОНОМІРНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Передумовою успішної реалізації педагогічної співтворчості викладача й студентів є організація навчання на основі діалогу. У ХНІ ст. діалогічна культура стає новим світоглядом людини і, відповідно, основою досягнення демократичної моделі розвитку сучасного суспільства.

Освіта, орієнтована на створення умов для повного розвитку потенціалу особистості, здатної відповідати на «виклики» сучасного суспільства, можлива, якщо в її основі – діалогічна культура.

Розвиваюча освіта, яка забезпечує виховання особистості, що саморозвивається і здатна жити і творити у світі, що саморозвивається, в діалозі, у єдності з ним, в «ідеалі» передбачає діалогічність як невід'ємну характеристику і змісту, і технології її (освіти) засвоєння.

Слово «інтерактив» походить від англійського *inter* – взаємний і *act* – діяти. Отже, інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Ключовим у розумінні психологічної основи інтерактивних методів є поняття інтеракції, більш відомої в російській та українській психологічній літературі як міжособистісна чи соціальна взаємодія. Соціальна взаємодія вважається складовою частиною спілкування та спільної діяльності, які утворюють нерозривну єдність. Люди не просто спілкуються в процесі виконання ними суспільних функцій, вони завжди спілкуються у певній діяльності, «з приводу» неї.

Спілкування неможливе без діалогу. Діалогічна мова – первинна, природна форма мовного спілкування. Однак лінгвістику турбує форма, за межами, як правило, залишається розуміння діалогу як особливого типу людських відносин, які виявляють діалогічність свідомості та світорозуміння, що втілюється у взаємодії рівноправних суб'єктів, які обговорюють спільну тему, спільними засобами узгоджуючи їх зміст відповідно до спільних правил його ведення.

Інтерактивне спілкування дає можливість залучити людей до активного пошуку рішень у складній ситуації, до вирішення проблем, де зусиль та знань однієї людини може бути недостатньо.

М. М. Бахтін виділяє дві розповсюджених помилки відносно «діалогічних відносин», без яких спільний пошук істини практично неможливий:

1) люди думають, що вони щось знають, тобто володіють істинами; істина не народжується і не знаходиться у голові окремої людини, вона

народжується між людьми, які спільно шукають істину;

2) люди претендують на володіння готовою істиною; готової істини немає, вона є дещо, що відкривається через спосіб відносин між людьми.

Що можна віднести до інтерактивних методів навчання? Це методи, в основі яких лежить спілкування. Воно має чітко визначену тему, мету, дидактичне завдання. Результатом такого спілкування є вирішення проблеми, розв'язання задачі, знаходження шляхів вирішення критичної ситуації. Головним є те, що спілкування у навчальному процесі не є просто обміном думками або знаннями, на основі такого обміну активізується інтелектуальна діяльність, народжується нове знання, формується вміння, в першу чергу, використовувати теоретичні знання у конкретній ситуації, комбінувати знання з різних галузей, зважати на думку іншої людини, колективно працювати над вирішенням проблеми, переймати чужий досвід, брати на себе відповідальність за прийняте рішення, за результати власної дії, керувати та підкорятися, вгамовувати власні амбіції в ім'я загальної справи.

Отже, інтерактивні методи навчання вирішують триєдине завдання: навчати, виховувати, розвивати особистість, формувати професійні та соціальні якості фахівця. Їх можна розділити на дві групи: однією зі сторін спілкування виступає викладач: лекції із включеними бесідами, дискусіями, проблемні лекції, семінари-обговорення, семінари «питання-відповідь», дискусії із провокаційними запитаннями, консультації (особливо при дистанційному навчанні), роботу через сайт-курс; спілкування відбувається між студентами (слухачами): бесіди, дискусії, круглі столи, «мозковий штурм», групове вирішення конкретних ситуацій, ділові, рольові та дидактичні ігри, бізнес-симуляції, проекти, панельні вправи. Необхідно завчасно планувати використання інтерактивних методів протягом читання певної навчальної дисципліни; принцип актуальності знань та зв'язку їх із сучасним соціально-економічним життям країни та світу повинен бути неодмінно дотриманим. Неможливо досягнути активності та зацікавленості студентів, пропонуючи їм застарілі ситуації, відірвані від життя, уявні дані, умовні обставини, завдання, рішення яких описано у підручниках або загальновідоме з практики життя. Ефективне впровадження інтерактивних методів навчання прямо залежить від ступеня володіння ними викладачем.